

European Association of Radiology – pierwsza ogólnoeuropejska organizacja radiologiczna w Europie

European Association of Radiology – the first pan-European radiological organization in Europe

Andrzej Urbanik

Katedra Radiologii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. Botaniczna 3, 31-501 Kraków, e-mail: aurbanik@mp.pl

W roku 2022 minęła 60. rocznica powstania Europejskiego Stowarzyszenia Radiologii (European Association of Radiology – EAR), pierwszej ogólnoeuropejskiej organizacji będącej wspólnym forum dla krajowych i subspecializacyjnych towarzystw radiologicznych reprezentujących radiologię diagnostyczną i interwencyjną, radioterapię oraz obrazowanie medyczne. Działalność EAR spowodowała znaczący rozwój radiologii w Europie, a także integrację tej specjalności medycznej na Starym Kontynencie. Warto więc przypomnieć najważniejsze momenty z historii tej organizacji.

Była to pierwsza taka inicjatywa. Mimo że na początku XX wieku powstawały kolejne radiologiczne towarzystwa krajowe – a już w 1925 roku w Londynie zorganizowano I Międzynarodowy Kongres Radiologii – to nie podjęto wtedy dalszych kroków, by utworzyć ogólnoeuropejską organizację w dziedzinie radiologii. Twórcy powstałego w 1962 roku European Association of Radiology postawili następujące cele do realizacji:

- postęp naukowy w dziedzinie radiologii w zastosowaniu do biologii i medycyny,
- badanie problemów naukowych i technicznych, które pojawiają się we wszystkich sferach zastosowania promieniowania jonizującego i technik z nim związanych,

- przyczynianie się do międzynarodowej promocji radiologii jako podstawowej dyscypliny naukowej i klinicznej,
- utrzymanie jedności środowiska radiologicznego,
- pomoc w koordynacji i rozwoju programów studiów, jak również w standaryzacji szkolenia radiologów i techników elektroradiologii,
- przyczynianie się do rozwoju serdecznych stosunków między radiologami, a także między organizacjami naukowymi, zawodowymi i przemysłowymi w dziedzinie radiologii.

Aby osiągnąć te cele, zaproponowano szereg kierunków działań. Obejmowałyby one między innymi organizację i koordynację spotkań naukowych, takich jak sympozja, konferencje i kongresy. Zaplanowano także organizację międzynarodowej wymiany zarówno radiologów, jak i innych grup zawodowych z tej dziedziny. Przewidziano również stworzenie systemu nagród naukowych i stypendiów.

Inauguracyjne zgromadzenie EAR odbyło się w Strasburgu 15 grudnia 1962 roku. Liderami przedsięwzięcia byli Borys Rajewski z Instytutu Maxa Plancka we Frankfurcie (został wybrany na stanowisko prezesa) oraz Charles Marie Gros z Uniwersytetu w Strasburgu (został wybrany sekretarzem generalnym). Warto zauważyć, że EAR powstało głównie dzięki inicjatywie

[230](#)

Streszczenie

Abstract

Autor przedstawił historię European Association of Radiology, pierwszej, ogólnoeuropejskiej organizacji radiologicznej w Europie, która odegrała kluczową rolę w tworzeniu radiologicznej społeczności Starego Kontynentu.

The author presented the history of the European Association of Radiology, the first pan-European radiological organization in Europe, which played a key role in creating the radiological community of the Old Continent.

Słowa kluczowe: historia radiologii

Key words: history of radiology

otrzymano / received:

31.03.2023

poprawiono / corrected:

11.04.2023

zaakceptowano / accepted:

17.04.2023

radiologów niemieckich i francuskich, co było odzwierciedleniem ówczesnych inicjatyw tych krajów, które wcześniej zapoczątkowały proces jednoczenia Europy wraz z utworzeniem Traktatu o Europejskiej Wspólnocie Węgla i Stali (1951), Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej – EWG (1957) oraz Europejskiej Wspólnoty Atomu – EURATOM (1957). Członkowie założyciele EAR pochodzili z Niemiec Zachodnich, Belgii, Hiszpanii, Francji, Włoch, Luksemburga, Holandii, Portugalii i Szwajcarii.

W ciągu pierwszych dwóch lat istnienia utworzono wewnętrzne struktury nowego stowarzyszenia, a 21 września 1964 roku w departamencie Bas-Rhin we Francji dokonano formalnej rejestracji.

Jedną z pierwszych decyzji było zapoczątkowanie organizacji europejskich kongresów radiologicznych co cztery lata – pierwszy odbył się w 1967 roku w Barcelonie, a kolejne w Amsterdamie (1971), Edynburgu (1975), Hamburgu (1979), Bordeaux (1983) i Lizbonie (1987). Bardzo istotnym było to, że edukacja stała się jednym z priorytetów EAR i objęła szeroki zakres działań. Uznano bowiem, że dzięki temu możliwe będzie ustanowienie wysokich standardów szkolenia radiologicznego, a przez to funkcjonowanie radiologii w praktyce klinicznej na wysokim poziomie. W tym zakresie wyznaczono następujące cele strategiczne:

- działania w zakresie kształcenia na poziomie przeddyplomowym,

- działania w zakresie kształcenia lekarzy specjalizujących się w radiologii,
- działania w zakresie kształcenia ustawicznego lekarzy specjalistów radiologii,
- działania w zakresie kształcenia personelu technicznego.

W późniejszych latach opracowano w tym celu szereg dokumentów – najważniejsze z nich (podano oryginalne tytuły) to:

- Undergraduate training in radiology in Europe,
- Radiation protection in the basic curriculum of medical students,
- The role of the radiologist,
- Guidelines for training in general radiology,
- A syllabus for a course entitled „Diagnostic imaging – physical and biological aspects”,
- Guidelines for training in subspecialty radiology,
- Continuing medical education (CME) guidelines of the EAR/UEMS radiology section and board.

Oceniając te dokumenty, warto zwrócić uwagę, że bardzo silnie podkreślono konieczność efektywnego kształcenia – z zakresu radiologii – studentów kierunków medycznych z koniecznością wprowadzenia wiedzy na temat ochrony radiologicznej. W związku ze stwierdzonymi dużymi różnicami programów kształcenia w wielu krajach opracowano program wzorcowy.

W przypadku kształcenia specjalizacyjnego zwrócono uwagę na konieczność rozstrzygnięcia sporu, czy radiologia i radioterapia powinny być traktowane jako jedna specjalność czy też powinny być dwie niezależne. Opinie o konieczności rozdzielenia pojawiły się w 1965 roku, jednak dopiero w 1980 roku w Mediolanie powstało The European Society for Therapeutic Radiology and Oncology (ESTRO), a w ramach EAR pozostała sekcja radioterapii. Ostatecznie w 1995 roku doszło do likwidacji działalności sekcji i do oficjalnego rozdzielenia radiodiagnostyki od radioterapii na poziomie EAR.

Aby uhonorować osoby, które wnoszą szczególny wkład w działania na rzecz radiologii europejskiej, w 1969 roku na zgromadzeniu ogólnym w Stuttgarcie ustanowiono medal imienia Borisa Rajewskiego, honorując w ten sposób pierwszego prezesa EAR. Pierwszy medal został przyznany w 1972 roku, a otrzymał go Peter Reizenstein. W kolejnych latach to prestiżowe wyróżnienie otrzymało wielu radiologów, a wśród nich znalazł się także profesor Bogdan Pruszyński (2001) reprezentujący polską radiologię.

Od 1968 roku EAR razem z Europejską Unią Specjalistów Medycznych (European Union of Medical Specialists – UEMS) rozpoczął prace w zakresie unifikacji szkolenia specjalizacyjnego. Między innymi zaproponowano pięcioletni okres specjalizacji z zakresu radiologii ogólnej, a dodatkowy rok miałby być poświęcony szkoleniu w zakresie wybranej subspecializacji. Jednocześnie dokonano analizy systemu certyfikowania specjalistów radiologii w krajach europejskich. Wykazano znaczące różnice. Dotyczyło to zarówno okresu trwania specjalizacji, jak i formy uznawania/nabywania tytułu specjalisty. Unifikacja w tym

reklama

KOSS
RENTGEN-SERWIS

Aparaty RTG
Sprzedż
Dierżawa
Serwis

Radiografia
cyfrowa DR

RENTGEN-SERWIS Zygmunt Koss Rafał Koss
ul. Kasjopei 8 • 80-299 Gdańsk
e-mail: rentgenserwis@gmail.com
www.koss.net.pl • tel. 603 270 482

zakresie stała się jeszcze bardziej istotna po tym, gdy w 1975 roku Rada Europejska zaakceptowała zasadę swobodnego przepływu lekarzy na terenie EWG.

Na posiedzenie EAR w Bordeaux w 1975 roku po raz pierwszy pojawiła się propozycja wprowadzenia Europejskiego Dyplomu z Radiologii Diagnostycznej (European Diploma of Diagnostic Radiology). Pomysłodawcami byli Guy Delorme, Howard Middlemiss i Johan Blickmann. Zakładano, że uzyskanie tego dyplomu będzie gwarancją wysokiego poziomu wiedzy radiologicznej. W czasie kolejnych spotkań sprecyzowano odpowiedni regulamin. W ramach dyplomu kandydaci mieli zdawać egzamin pisemny i ustny w poszczególnych krajach w językach narodowych. Nad przebiegiem każdego egzaminu miała czuwać komisja złożona z przedstawicieli właściwego towarzystwa krajowego oraz EAR. Planowano także podobne certyfikacje w zakresie wybranych podspecjalizacji. Projekt ten nie został zrealizowany.

Za równie ważny uznano temat unifikacji w zakresie personelu wykonującego badania obrazowe. Już na samym początku napotkano problem w postaci znaczących różnic w określeniu nazwy zawodu tej grupy pracowników w poszczególnych krajach. Dla przykładu: Belgia – Radiological Assistant, Dania – Technician in Roentgenology, Francja – Electroradiological Manipulator, Holandia – Laboratory Assistant in Radiology, Irlandia – Radiographer, Luksemburg – Technical Medical Assistant in Radiology, Niemcy – Radiological Assistant, Wielka Brytania – Radiographer, Włochy – Technician in Radiology. Wskazano, że uniwersalnym tytułem mógłby być „radiographer”, jednak na tym poprzestano, przyjmując określenie tej grupy zawodowej jako „techniczny personel radiologiczny”.

Problem ochrony przed promieniowaniem jonizującym był także jednym z głównych tematów działań EAR. W 1971 roku przesłano dokument do ministerstw zdrowia krajów członkowskich z propozycją włączenia się do opracowania uregulowań w tym zakresie. Jednocześnie rozpoczęto analizę sytuacji w poszczególnych krajach. Od początku określono, jakie powinny być rezultaty podjętych działań:

- użycie promieniowania jonizującego tylko na zlecenie lekarzy kierujących i pod kierunkiem specjalistów z odpowiednim przeszkoleniem w zakresie ochrony przed promieniowaniem jonizującym,
- prowadzenie stałej inwentaryzacji i kontroli sprzętu radiologicznego w systemie krajowym,
- stworzenie systemu zapisywania informacji o badaniach z użyciem promieniowania jonizującego u każdego pacjenta,
- opracowanie norm wymaganych w procesie ochrony przed promieniowaniem jonizującym,
- stworzenie systemu stałego szkolenia w zakresie ochrony przed promieniowaniem jonizującym.

W działaniach tych duży udział miała Joan MacCarthy, a zdecydowana większość postulatów weszła do uregulowań ogólnoeuropejskich.

W historii Europejskiego Stowarzyszenia Radiologii bardzo ważny okazał się rok 1991.

Przede wszystkim kolejny kongres, który odbył się w Wiedniu, został zorganizowany w nowej formule zaproponowanej przez Josepha Lissnera. W 1985 roku założył on komitet pod nazwą Europejski Kongres Radiologii (European Congress of Radiology – ECR) w celu zmiany sposobu organizowania kongresów EAR. Po analizie wcześniejszych kongresów stwierdzono, że w wyniku ciągle zmieniającej się lokalizacji wzrastały wydatki, a kolejni organizatorzy nie zawsze mieli wystarczające doświadczenie logistyczne. Uznano, że kolejne kongresy powinny być organizowane w jednej lokalizacji i przez stałą profesjonalną ekipę. Tak więc w 1991 roku w Wiedniu powołano biuro European Congress of Radiology, które od 1993 roku zaczęło funkcjonować jako niezależna jednostka prawna, w założeniu pod parasolem EAR. Jednocześnie ustalono, że kongresy będą odbywać się co 2 lata (od 1999 roku ECR zaczęły odbywać się co roku). Na stałe miejsce kongresów wybrano Wiedeń ze względu na położenie dogodnie zarówno dla krajów zachodnio-, jak i wschodnioeuropejskich. Kolejną nowością była zmiana oficjalnego języka EAR z francuskiego na angielski. Utworzono także Europejskie Kolegium Edukacji Radiologicznej (European College of Radiological Education – EUROCORE) – jednostkę odpowiedzialną za działania edukacyjne, w tym stanowienie standardów edukacji radiologicznej w Europie. W jej utworzeniu główną rolę odegrali Ian Isherwood, Luigi Oliva i Guy Delarme. Wreszcie utworzono Forum Młodych Radiologów (Junior Radiologists Forum – JFR) w celu intensyfikacji kontaktów młodych radiologów, zwracając się szczególnie w stronę krajów Europy Wschodniej. JFR działało do roku 2000, kiedy uległo reorganizacji i przekształceniu w Forum Specjalizantów Radiologii (Radiology Trainees Forum – RTF). Kolejną ważną decyzją z roku 1991 to rozpoczęcie wydawania pisma naukowego „European Radiology”. Jego założycielem i pierwszym redaktorem naczelnym został Joseph Lissner.

W związku z powstającymi subspecializacjami w dziedzinie radiologii, w roku 1993, w ramach EAR, powołano Komitet Subsposcializacyjny (The Subspecialties Committee), którego zadaniem była pomoc w rozwoju i ich promocja.

Od 1995 roku EAR publikowało szczegółowe „Guidelines for Training in Radiology”, które były regularnie uaktualniane. Dotyczyły one edukacji od etatu przeddyplomowego przez okres specjalizacji aż po etap specjalisty seniora i obejmowały tematykę radiologii ogólnej, jak i podspecjalizacji.

W roku 1997 zgodnie z wymaganiami dyrektywy EURATOM kolejny raz zwrócono uwagę na działania związane z ochroną przed promieniowaniem jonizującym. Zdecydowano o wprowadzeniu i upowszechnieniu wytycznych do kierowania pacjentów na badania radiologiczne. Postużono się przy tym już istniejącymi wytycznymi opracowanymi w roku 1989 przez Royal College of Radiologists (iRefer – Making the Best Use of Clinical Radiology).

W roku 2001 powrócił pomysł wprowadzenia Europejskiego Dyplomu z Radiologii na wzór podobnego dokumentu w dziedzinie anestezjologii. Nie podjęto jednak konkretnych działań w tym zakresie. Odezwały się bowiem głosy, że będzie to

konkurencją wobec przepisów certyfikacyjnych obowiązujących w poszczególnych krajach.

Także w 2001 roku powstała podkomisja ds. badań naukowych, której celem było stworzenie Europejskiego Instytutu Badań nad Obrazowaniem Biomedycznym (The European Institute for Biomedical Imaging Research – EIBIR), instytucji zajmującej się koordynacją projektów badawczych, a także wspierającej rozwój technologii obrazowania biomedycznego oraz rozpowszechnianie wiedzy. EIBIR został powołany do funkcjonowania już przez European Society of Radiology w roku 2006, a pierwszym jego dyrektorem został Gabriel Krestin.

Od momentu założenia do roku 1991 EAR było federacją radiologicznych towarzystw narodowych. Sytuacja zmieniła się, gdy w 1991 roku działalność rozpoczęło stowarzyszenie European Congress of Radiology oparte na członkostwie indywidualnym. Oprócz organizacji kolejnych kongresów wydawało także czasopismo naukowe "European Radiology". W sumie wytworzyła się niejasna sytuacja dotycząca kompetencji EAR i ECR. Z tego powodu w roku 2002, w czasie kongresu w Wiedniu, pojawiła się propozycja powołania nowego organu włączającego zarówno EAR, jak i ECR. W czasie kongresu w 2003 roku Guy Frija zgłosił propozycję utworzenia European Society of Radiology (ESR), a szczegółowy plan przedstawił Nicholas Gourtsoyiannis.

Projekt zaakceptowano podkreślając, że w ten sposób tworzy się „Wspólny Dom Radiologii Europejskiej”. Założycielskie zebranie ESR odbyło się w Wiedniu w 2005 roku, a do roku 2007 trwał okres przejściowy – przekazywano wtedy funkcje EAR i ECR do ESR. Na zakończenie tego procesu w 2007 roku w Wiedniu nastąpiło formalne rozwiązanie EAR.

Polskie Lekarskie Towarzystwo Radiologiczne (PLTR) zostało członkiem EAR w roku 1979. Bardzo ważnym przedsięwzięciem Towarzystwa było organizowanie grupowych wyjazdów na kongresy, począwszy od kongresu w Bordeaux w roku 1983. Dzięki życzliwości Alberta Baerta w 1993 i 1995 roku udało się także zorganizować wyjazdy dla grup młodych radiologów na kongresy do Wiednia.

Warto podkreślić, że w pracach EAR brali udział polscy radiolodzy – między innymi profesor Małgorzata Szczerbo-Trojanowska i profesor Bogdan Pruszyński. Doceniając umiejętności organizacyjne Profesor Szczerbo-Trojanowskiej, powierzono jej funkcję prezydenta European Congress of Radiology w roku 2010, a w roku 2012, w uznaniu zasług (także za działalność w ramach EAR) nagrodzono Złotym Medalem European Society of Radiology. Z kolei działalność profesora Pruszyńskiego została w roku 2001 uhonorowana nadaniem Medalu im. Borisa Rajewskiego. W pracach Komisji ds. Edukacji EAR aktywnie działali profesorem Andrzej Marciński, a potem Andrzej Urbanik. W aspekcie tego, ważnym momentem dla polskiej radiologii był udział w sesji „Training in Radiology: Examples from the West and the East” podczas European Congress of Radiology w roku 2005. Polskę wybrano jako reprezentanta Europy Wschodniej. Zostały wtedy przedstawione działania PLTR w zakresie szkolenia (w tym rola Szkoły Radiologii PLTR), a także systemu egzaminu specjalizacyjnego (w tym z użyciem technik informatycznych). Okazało się, że nasze Towarzystwo wypadło znakomicie, a nasze rozwiązania uznano wręcz za wzorcowe w Europie. Co więcej, również bardzo pozytywną opinię wygłosiła, obecna na tej sesji, przedstawicielka American College of Radiology.

reklama

KONTROLA DAWEK

 <http://dawki.ifj.edu.pl>

copyright © LADIS

LABORATORIUM DOZYMETRII INDYWIDUALNEJ I ŚRODOWISKOWEJ

ul. Radzikowskiego 152   tel.: 12 662 84 57
31-342 Kraków   fax: 12 662 81 58
e-mail: ladis@ifj.edu.pl

Piśmiennictwo

1. A. Thomas, A. Benerjee, U. Busch, A. Buzzi, G. Livadas: *European Association of Radiology 1962-2007 – Vision realized*, Wyd. European Association of Radiology, Wiedeń 2007.
2. L. Bonomo, A. Urbanik: *Training in Radiology: Examples from the West and the East*, European Congress of Radiology ECR 2005, Wiedeń, European Radiology, Book of abstracts, suppl. 1, A-027.
3. https://en.wikipedia.org/wiki/European_Congress_of_Radiology
4. <https://www.myesr.org/congress>
5. https://en.wikipedia.org/wiki/European_Radiology
6. <https://www.springer.com/journal/330>